

Føroysk menningarhjálp í Bolivia:

Ein betri og rúmligari heimur

— tí er vert at varðveita hann, sigur Egil Hoydal, projektleiðari, um hálendsindianararnar í Bolivia, sum hava fingið 1,2 mill. krónur frá Føroya Landsstýri til menningarhjálp.

Seinnapartin í gjár var heldur óvanlig samkoma í Tinganesi, har Atli Dam, lögmaður, fekk handað bræv og gávur frá hálendsindianarum í Bolivia. Hesir hava sent Egil Hoydal til Føroya at siga lögmanni frá, hvussu arbeiðið gongur, ið føroyingar hava stuðlað.

Heldur óvanligt í menningararbeiði er helst eisini, at ein stjórn (í Føroyum) fær bræv frá bygðafólki í so fjarskotnum horni í heiminum, og kann sigast, at hjálpin er meira beinleiðis og sambandið óðrvisi, enn vanligt í slíkum føri.

Bygdamenning

Stigtakarinn til Pallina Laja projektið er Egil Hoydal, sum í árunum 1983–86 var sendur til Bolivia fyrri Neyðhjálp Fólkakirkjunnar.

Har hitti hann eitt fólkaslag í Andesfjallunum, sum hevði serligar gávur at skipa seg innanhýsis. Hetta helt Egil Hoydal vera so hugtakandi, at hann fekk hugskotið at hjálpa hálendsindianarunum í royndini at geva teimum møguleika at skapa sær ein betri gerandisdag.

I fjór játtaði landsstýrið at lata 1,2 mill. kr. til hetta endamálið, og einsamallur fór Egil Hoydal til verka.

Hann er ókeypissambindingarlið millum Føroyar og Bolivia, og veitir ráð og vegleiðing til hálendsindianararnar.

Egil Hoydal er her avmyndaður við brævnum, sum bygðafólkið í Bolivia hevur sent Atli Dam, lögmanni. Í brævnum takka tey fyrri hjálp og stuðul og greiða samstundis frá, hvussu arbeiðið er skipað. Hetta rian vera eindómi av sínum slag, at ein stjórnarleiðari fær persónligt bræv frá teimum, sum hava móttikið menningarstuðul.

Eingin hevur stuðlað áður

Umleið 67% av indíanarunum í Bolivia búa á fjallasiðunum, og tey búa so avleiðis, at neyvan nakar veit um tey. Tí hava tey eisini varðveitt gomlu mentanina, sum stavar aftur frá Inkakirkinum.

Umleið fimm mill. fólk búa í Bolivia, sum er eitt av fátækastu londum í heiminum, og 85% av íbúgvunum livir undir fátækramarkinum.

Fyri at geva eina mynd av, hvussu vánaligar umstøðurnar eru, kann eg upplýsa, at 105.000 børn doyggja árliga — av sjúkum, sum annars kundu verðið lektar, sigur Egil Hoydal.

Lærari og hugsjónarmaður

Egil Hoydal er ættaður úr Havn, men hevur í mong ár arbeitt sum lærari í Danmark. Eitt skifti í barnaárunum var hann við foreldrunum í Aekvador. Hetta gav honum áhuga fyrri Suðuramerika og serliga inka-mentanini.

Hetta var eisini orsøkin til at hann fyrri Neyðhjálp Fólkakirkjunnar fór til Bolivia at arbeiða.

Egil Hoydal: — Tá tú sært so nógv neyð, fært tú áhuga fyrri at broyta støðuna til tað betra, og soleiðis kom Pallina Laja-projektið eisini í lag.

Tær 1,2 mill. krónurnar, sum Føroyar lata til hetta projektið, verða nýttar til at geva hálendsindianar-

Umleið 900 fólk búa í Andesfjallunum í lítari bygð, sum Føroyar nú stuðla til betri livikar. Ikki bert bygðafólkið fær gagn av t.d. verkstaðsskúlanum, men eisini er ætlanin at halda skeið fyrri øðrum hálendsindianarum, sum búa har.

unum møguleika at hjálpa sær sjálvum — á tann hátt, at bygðafólkið sjálvt skal gera arbeiðið.

Projektið fevnir um ein verkstaðsskúla, við síðuna av tí vanliga skúlanum, sum er í bygðini, har 900 fólk búa.

Annars skal vatnveiting gerast, elmegi fáast at virka og ein tigulverksmiðja, sum einaferð hevur verið í bygðini.

Bygðafólkið hevur skipað seg, og Egil Hoydal hevur júst verið á vitjan, fyrri at vita, hvussu stóð til.

— Hálendsindianararnir búa í smáum hús-um, og teir hava skipað seg soleiðis, at eitt hús syrgir fyrri graviarbeiði, annað fyrri at fáa sand til vega, annað aftur ger tigulsteinar til bygging o.s.fr.

Samanhaldið

— Ein av grundum fyrri at eg fekk hetta hugskotið var júst, at eg gjørdist so hugtikin av samanholdinum í bygðini. Fólk eru síðilig, gløg og umhugsin. Hetta kemst helst av, at tey gjøgnum øldir hava livað eftir egnum mynstri, sum ikki er ávikað av fólk úttanifr.

— Eg haldi at min stuðul er grundaður á, at eg sum barn havi livað í lítum bygðarsamfelag, og

at eg í Bolivia havi funnið prógvið fyrri, at tað gagnar best at stuðla fólk — út frá teirra egnu umhvørvi og dugnaskapi.

Hálendsindianararnir minna meg so nógv um bygðafólk í Føroyum, og tí sá eg møguleikan at hjálpa teimum út frá teirra egnu støðu — og ikki við dýrum tólum og menningarhjálp, sum tilafturskomin fólksløg so ofta áður hava fingið í boði. Tey hava mangan als ongan møguleika at skilja ráðgevarar — júst tí teir ikki duga at seta seg inn í hugaheimin hjá teimum, sum so harðliga hava tørv á stuðli til á egnan hátt at mennast og virka, sigur Egil Hoydal at enda.

Er tú hugsjónarmaður í hesum máli?

— Nei, tað ljóðar so háttarligt, men um tú sært so nógv neyð, so heldur tú at hjálpin noyðist at koma hesum fátæku fólki til góðar, um nakað rættvisi yvirhøvar er til.

Eg vil heldur siga, at vit við hesum projekti gloppa hurðina til ein annan heim, sum vit í okkara heimsparti hava gloymt, nakrantíð hevur verið til.

— Í veruleikanum er teirra heimur betri og rúmligari enn okkara, og tí haldi eg tað vera áhuga-vert at stuðla teimum í royndunum at varðveita hann, sigur Egil Hoydal at enda.

Dagny Joensen